

Аранђел Смиљанић*

Универзитет у Бањој Луци
Филозофски факултет
Студијски програм историје

ДУБРОВАЧКО ПИСМО ГОСПОЊИ ВЛАДИ И КНЕЗОВИМА ЂУРЂУ И ВУКИЋУ

1399, април 6.

Сажетак: Првих дана прољећа 1399. дубровачки поданици Стјепко Мазарак и Радота Прибисалић жалили су се властима Општине због тога што су им људи госпође Владе и њених синова Ђурђа и Вукића одузели рибу и новац. Дубровачке власти реаговале су слањем писма у коме су од поменуте босанске властеле тражили поврат рибе и новца оштећеним. Поред тога, изражавали су негодовање због проблема које њихови трговци у посљедње вријеме имају у Дријевима. У питању је било увођење неких „новина“, које су угрожавале пословање и живот дубровачких трговаца у овом тргу. Они су у писму даље истицали да је то у супротности са раније договореним правима, које су стекли од стране босанских владара. На крају су власти Општине истакле свој главни захтјев – да се поштују претходно утврђена права и привилегије дубровачких трговаца у областима којима су у то вријеме, као вазали краља Стефана Остоје, управљали госпођа Влада и њени синови Ђурађ и Вукић.

Кључне ријечи: Дубровчани, писмо, госпођа Влада, кнез Ђурађ, кнез Вукић, жалбе, молбе, трговци, Дријева, увођење „новина“, проблеми, права, привилегије.

Породица Радивојевића¹, госпођа Влада и њени синови Ђурађ и Вукић, у почетку је одржавала добре односе са Дубровчанима. О томе свједоче записници дубровачких вијећа и дипломатичка грађа из 1398. Била је то година у којој је дошло до промјене на босанском пријестолу. Умјесто краљице Јелене Грубе, вољом великаша окупљених на *станку*, нови краљ постао је Стефан Остоја. Ова промјена није одговарала породици Радивојевића, која је била родбински повезана са краљем

* Ел. пошта: arandjel.smiljanic@ff.unibl.org

¹ Патронимик од имена властелина Радивоја Богавчића.

Стефаном Дабишом и краљицом Јеленом Грубом². Како би осигурао своју власт, краљ Остоја је ратовао у Хуму, у прољеће 1398. године. Кнез Ђурађ није могао да му се супротстави, те је био присиљен да се склони у град подно Срђа. Занимљиво је да је у исто вријеме његов брат кнез Вукић забиљежен у пословима са дубровачким поданицима, и то око грађевинског материјала (цријепа)³, те се намеће питање да ли је он уопште учествовао у сукобима, или је прихватио вољу великаша и неминовност новог краља.

Краљ Стефан Остоја издао је Дубровчанима повељу 15. јануара 1399, којом је уступио Приморје. Међу властелом чија се имена биљеже у тој повељи нема Ђурђа Радивојевића⁴, што оставља могућност претпоставци да је он и даље био у сукобу са краљем. Ако је тај сукоб тада и даље трајао, до помирења је дошло касније, свакако прије априла 1399. године. Доказ за то јесте управо ово дубровачко писмо, на основу кога је јасно да Радивојевићи имају власт над тргом Дријева⁵. Дубровчанима је овај трг био изузетно важан, те су настојали да са овом породицом одржавају добре односе. Међутим, из нама непознатих разлога, госпођа Влада и њени синови Ђурађ и Вукић наредили су својим људима, жупану Вучети, Радославу Бакулићу и Гојаку Мирошевићу, да одузму рибу и новац дубровачким грађанима Стјепку Мазарку и Радоти Прибисалићу.

За Дубровчане је још опасније од тога било увођење нових „закона“ у Дријевима, чиме су пословање и живот њихових трговаца у

² Кнез Ђурађ био је ожењен Владиком, унуком краља Дабише, Станином кћерком. А. Фостиков, *Писмо босанске краљице Грубе Дубровнику и одговор Дубровчана*, ССА 3 (2004) 135–136. Краљ Дабиша је својој кћери Стани даровао село Вељаке у Хуму. Након њене смрти, ово село требало је да постане посјед њене кћерке и зета, кнеза Ђурђа Радивојевића. С. Рудић, *Повеља краља Стефана Дабише кћерци Стани*, ССА 4 (2005) 173, 177, 179, 182. Ђурађ и његова супруга Владика имали су три сина: Павла, Влатка и Николу. С. Рудић, *Повеља краља Стефана Дабише браћи Семковић*, ССА 5 (2006) 169. Међу њима највише трага у политичком животу Босне оставили су Влаткови синови – Влатковићи.

³ Дубровчани су писали кнезу Вукићу, 1. јуна 1398, поводом проблема са дугом који су начинили њихови црепари. Гарантовали су му измирење дуга, уз обећање слања цријепа колико год му буде потребно. О томе више видјети у: А. Смиљанић, *Дубровачко писмо кнезу Вукићу*, ГПБ 8 (2015) 15–19.

⁴ Р. Михаљчић, *Повеља Стефана Остоје Дубровчанима*, ГПБ 1 (2008) 124–128, 131–133.

⁵ А. Фостиков, *Писмо дубровачког кнеза и Општине великом војводи Хрвоју Вукчићу Хрватинићу*, ССА 2 (2003) 192.

том тргу били угрожени⁶. На те жалбе својих грађана, власти Општине су донијеле одлуку да упуте писмо госпођи Влади и њеним синовима, кнезу Ђурђу и кнезу Вукићу. У писму су истакли своје молбе и захтјеве како би се проблеми ријешили. При томе су се позивали на поштовање права и привилегија добијених од стране краља Дабише и претходних владара⁷. Како вијести о томе престају, могуће да су Стјепко и Радота били обештећени. Такође, постоји могућност да је дошло до укидања нових „закон“ у Дријевима. Нови проблеми, сличне природе, забиљежени су годину и по касније, у јесен 1400. године, при чему се биљежи само име кнеза Ђурђа⁸.

Извори: М. Пуцић, *Споменици српски* I, 20, 31–33; Љ. Стојановић, *Повеље и писма* I–1, 411–413; А. Фостиков, *Писмо дубровачког кнеза и општине великом војводи Хрвоју Вукчићу Хрватинићу*, ССА 2 (2003) 185–192; А. Фостиков, *Писмо босанске краљице Јелене Грубе кнезу и општини дубровачкој и њихов одговор*, ССА 3 (2004) 125–140; С. Рудић, *Повеља краља Стефана Дабише кћерци Стани*, ССА 4 (2005) 173–192; С. Рудић, *Повеља краља Стефана Дабише браћи Семковић*, ССА 5 (2006), 157–171; Р. Михаљчић, *Повеља Стефана Остоје Дубровчанима*, ГПБ 1 (2008) 123–135; А. Смиљанић, *Дубровачко писмо кнезу Вукићу*, ГПБ 8 (2015) 15–19.

Литература: В. Ћоровић, *Хисторија Босне*, Београд 1940, 355–359; С. Ћирковић, *Историја Босне*, 185; М. Динић, *Трг Дријева и околина*

⁶ Слична самовоља властеле јављала се и раније. Најпознатији примјер је увођење царина у Маслинама и Сланом од стране породице Николића. Видјети у А. Фостиков, *Повеља краљице Јелене Дубровчанима о укидању царина у Маслинама и Сланом*, ССА 5 (2006) 173, 175–176.

⁷ Вјероватно су овдје мислили на повељу коју су од краља Дабише добили 17. јула 1392. године. О томе више сазнати у: С. Рудић, *Повеља краља Стефана Дабише Дубровнику*, 167–182. Како се у повељи, поред Дабишиног имена, помињу и ранији владари, могуће да се мисли и на повељу бана Твртка с почетка јуна 1367. године. Видјети у: Р. Поповић, *Повеља бана Твртка којом потврђује повластице својих претходника Дубровчанима*, ССА 7 (2008) 91–98.

⁸ Дубровчани су писали кнезу Ђурђу да су претходно молили краља да се од њихових људи не наплаћује по дукат на кућу. У ишчекивању краљевог одговора, они су молили кнеза Ђурђа да обустави то наплаћивање у Дријевима. Писмо се датира између 2. септембра и 30. новембра 1400. године (М. Пуцић, *Споменици српски* I, 31–32; Љ. Стојановић, *Повеље и писма* I–1, 412–413). Услиједило је ново дубровачко писмо (3. децембар 1400. године) кнезу Ђурђу, у коме су га молили да добит коју је узео њиховим трговцима у Дријевима сачува да не пропадне, све док њихови *поклисари* не остваре договор о томе са краљем (М. Пуцић, *Споменици српски* I, 33; Љ. Стојановић, *Повеље и писма* I–1, 413).

у средњем веку, Српске земље у средњем веку, Београд 1978, 373; Ђ. Тошић, *Трг Дријева у средњем вијеку*, Сарајево 1987, 20; А. Фостиков, *Јелена Груба, босанска краљица. Босна крајем 14. века (1395–1399)*, Браничевски гласник 3–4 (2006) 42–45; Е. Kurtović, *Veliki vojvoda bosanski Sandalj Hranić Kosača*, Sarajevo 2009, 103, 106.

Опис писма и ранија издања

Писмо које су Дубровчани, 6. априла 1399, упутили Радивојевићима, госпођи Влади и њеним синовима кнезу Ђурђу и кнезу Вукићу, није сачувано у оригиналу, али зато јесте препис који се налази у књизи Руска Христифоровића, и то на 17. листу. Препис писма обухвата већи дио тог листа. Добро је очуван и читљив, ако изузмемо мрљу која се простире уз десни руб од почетка па готово до краја. Размак између редова је нормалан. Почиње и завршава знаком крста, а испод текста налази се латински означен датум. Писмо је досад објављено два пута: М. Пуцић, *Споменици српски* I, 20; Љ. Стојановић, *Повеље и писма* I–1, 411–412.

Текст писма**

+ Ѡд[ъ] владѣцаго дѣбров`чкога кнеза и вад[ъ] все
впкине почтенои г(о)сп(о)ги Влади |2| и кнезѣ Гюргю и Вьлькию
многосрѣч[ъ]но⁹ поздравленик. Дамо ви ѣзнати прѣдѣ |3| насѣ догѣше¹⁰
наши людиѣ Стѣко (!) Мазаракъ и Радота Прибисалик(ъ)¹¹ тѣже с(е)¹²
кърѣ ваши лѣдиѣ |4| жѣпань Вьлчета и Радославь Бакѣликъ и Голакъ
Мирошевик(ъ) ѣзеше имѣ самосильлкм(ъ) |5| вашомѣ рѣчию на Свѣтию
Стѣпкѣ ѣ перпер(ъ) ѣ ривах(ъ) и ѣ динарѣхъ, а Радоти ѣ перпер(ъ) |6|
такогѣ ѣ ривахъ и ѣ динарѣхъ. И този чѣвше много ни ви чѣдно да такова
примаю |7| наши людиѣ вад[ъ] ваше любве. Зато молимо ви¹³ велмѣ¹⁴
срѣч[ъ]но¹⁵ ако к такози р(е)ците |8| поврат[и]ти нашѣмѣ риве и динаре

** Редакција издања и превода: Татјана Суботин Голубовић.

⁹ М. Пуцић: много срѣчно.

¹⁰ М. Пуцић: догѣше.

¹¹ М. Пуцић: Прибиславикъ.

¹² Ова ријеч је изостављена у издању М. Пуцића.

¹³ Ријеч изостављена у издању М. Пуцића.

¹⁴ М. Пуцић: велмѣ.

¹⁵ М. Пуцић: срѣчно.

и¹⁶ вашои любве¹⁷ наши тръгвци¹⁸ вѣдита добрѣ |9| прѣпорѣчени како смо
вѣз(ь)да ѡпали, а такова не кашите¹⁹ дати чин[и]ти. И ѡць²⁰ |10| вашои
любве²¹ дамо ѡзнатъ²² пишѣ намъ наши тръгвци²³ з Дрѣва тѣжеки се
|11| да имъ чините кривинѣ и законъ поставлате²⁴ що имъ нѣ за нѣднога
г[оспо]д[и]на |12| ѡчинкно да имъ сте присѣкѣ ѡчин(и)ли и постав(и)ли
до самога тръга до Стрѣге |13| теръ имъ не дате²⁵ нимъ ни²⁶ добитком(ь)
излаз(и)ти²⁷ ванъ тръга на водѣ и на дрѣва²⁸ ни ѡ пашѣ²⁹. |14| И за този³⁰
велико ни се чѣдно³¹ видѣ този чѣвше³² в(ь) нашѣхъ тръгв(ь)ць³³
кръ |15| то ваша любовь море знати и въсемѣ свѣтѣ³⁴ к³⁴ знано крѣ за все
прѣво³⁵ бивше |16| госпoде сте босанске и крала Давише хв(и)ли³⁶ сѣ наши
тръгвци³⁷ и них(ь) добитцѣ |17| дери до Свѣтила³⁸ на пашѣ и ѡ дрѣва и
на водѣ и нѣ имъ ниткорѣ³⁹ забавиль. Зато⁴⁰ |18| молимо много почтенѣ
любавъ⁴¹ вашѣ тоган не кашите⁴² чин(и)ти⁴³ що нѣ |19| прѣво било своимъ

¹⁶ М. Пуцић: а.

¹⁷ М. Пуцић: любвѣ.

¹⁸ М. Пуцић и Љ. Стојановић: тръговци.

¹⁹ М. Пуцић: некашите.

²⁰ М. Пуцић: ѡць.

²¹ М. Пуцић: любвѣ.

²² М. Пуцић: ѡзнати.

²³ М. Пуцић и Љ. Стојановић: тръговци.

²⁴ М. Пуцић: поставлате.

²⁵ М. Пуцић: недите.

²⁶ Ријеч изостављена у издању М. Пуцића.

²⁷ Љ. Стојановић: излазит(ь).

²⁸ Љ. Стојановић: ни ѡ дрѣва.

²⁹ М. Пуцић: и на пашѣ.

³⁰ М. Пуцић: затози.

³¹ М. Пуцић: чѣдно.

³² М. Пуцић: чѣвше.

³³ М. Пуцић и Љ. Стојановић: тръговць.

³⁴ М. Пуцић: к свѣтѣ.

³⁵ М. Пуцић: прѣве.

³⁶ М. Пуцић: ходили; Љ. Стојановић: ходил(ь).

³⁷ М. Пуцић и Љ. Стојановић: тръговци.

³⁸ М. Пуцић: Свѣтила.

³⁹ Љ. Стојановић: ниткорѣ.

⁴⁰ М. Пуцић: За то.

⁴¹ М. Пуцић: любовь.

⁴² М. Пуцић: некашите.

⁴³ Љ. Стојановић: чинит(ь).

пригатекум(ь) не посталгаите⁴⁴ нови законь, нека наши |20| трьгвци⁴⁵ и ниҳ(ь) добитцѣ гредѣ до Свѣтига какѡ⁴⁶ сѣ хѡд(и)ли⁴⁷, а инакѡ⁴⁸ ѣчинивѣ |21| своимѣ пригатекум(ь) хѡккни⁴⁹ ѣсилно⁵⁰ б(и)ти и недраго. И възда сѣ наши трь|22|гвци⁵¹ хѡд(и)ли⁵² ѣ Прѣдѣ и више Прѣда и ѣ Юсеници дрьва сѣкли, и за този⁵³ |23| молимо нека гредѣ и ѣзимлю дрьва какѡ⁵⁴ и прѣ.

ad VI aprile 1399.

Превод писма

+ Од владајућег дубровачког кнеза и цијеле Општине поштованој госпођи Влади и кнезу Ђурђу и Вукићу многосрдачни поздрав. Дајемо вам на знање како пред нас дођоше наши људи Стјепко Мазарак и Радота Прибисалић тужећи се јер ваши људи жупан Вучета и Радослав Бакулић и Гојак Мирошевић, на основу ваше ријечи, узеше им насилно на Светију, Стјепку 10 перпера у рибама и у динарима, а Радоти 20 перпера, такође у рибама и динарима. И чувши за то, много нам је било чудно да се то дешава нашим људима с ваше стране. Зато вас веома усрдно молимо, ако је тако, наредите поврат риба и динара нашим људима, и нека наши трговци буду и даље добро прихваћени као што су увијек били, али да то буде не само на ријечима, већ и на дјелу. И још вам дајемо на знање како нам пишу наши трговци из Дријева тужећи се да им чините неправду и постављате „закон“, што им никада ни за једног господара није учињено, да сте им препреку учинили и поставили до самог трга до Струге, те не дате ни њима ни њиховом благу да излазе ван трга за воду, дрва и пашу. А и за то нам је било веома чудно чути од наших трговаца, јер ви морате знати, оно што је познато цијелом свијету, да од почетка, од прве бивше господе, од краља Дабише, наши трговци и њихов добитак ходили су све

⁴⁴ М. Пуцић: **непосталгаите**.

⁴⁵ М. Пуцић и Љ. Стојановић: **трьговци**.

⁴⁶ М. Пуцић и Љ. Стојановић: **како**.

⁴⁷ М. Пуцић: **хѡдили**; Љ. Стојановић: **хѡдил(ь)**.

⁴⁸ М. Пуцић и Љ. Стојановић: **инако**.

⁴⁹ М. Пуцић: **хѡккни**; Љ. Стојановић: **хѡккни**.

⁵⁰ М. Пуцић: **ѣсилно**.

⁵¹ М. Пуцић и Љ. Стојановић: **трьговци**.

⁵² Љ. Стојановић: **хѡдил(ь)**.

⁵³ М. Пуцић и Љ. Стојановић: **затози**.

⁵⁴ М. Пуцић и Љ. Стојановић: **како**.

до Светија на пашу и у дрва и на воду и нико их у томе није ометао. Зато молимо вашу многопоштовану љубав, да не наређује да се чини оно што није раније било, својим пријатељима не постављајте „нови закон“, нека наши трговци и њихов добитак иду до Светија како су раније ходили, а ако и даље будете чинили исто својим пријатељима, нама ће бити тешко и неће нам бити драго. И увијек су наши трговци ходили у Пруду и више Пруда, и у Јесеници дрва сјекли, и зато вас молимо, нека иду и узимају дрва као и раније.

Дана 6. априла 1399.

Дипломатичке особености писма

Дубровачко писмо госпођи Влади и њеним синовима кнезу Ђурђу и кнезу Вукићу, од 6. априла 1399, не садржи видљиве дипломатичке особености. Могло би се рећи да се оно битније не разликује од других оновремених писама потеклих из словенске канцеларије Дубровачке општине, који су упућивани властели у њеном сусједству. Почиње симболичком инвокацијом у виду крста, а наставља се уобичајеном интитулацијом, након које слиједе инскрипција (адреса) и класични поздрав, у коме нема претјеране срдачности. Одмах након тога прелази се на експозицију, која чини суштински дио писма. У овом случају, она се састоји из два дијела. У првом се наводи конкретан случај оштећених дубровачких поданика и молба да се њихов губитак надокнади. У другом дијелу власти Општине жале се припадницима властеоске породице Радивојевића због увођења нових „закона“, којима се угрожавају пословање и живот дубровачких трговаца у тргу Дријева. Уочљиво је изненађење које провијава кроз дубровачке ријечи, јер они такве ствари од Владе, Ђурђа и Вукића никако нису очекивали, тим више што су им у прошлости помагали пружајући азил у вријеме када су били угрожени у својој области. Због тога су захтијевали укидање „новина“, и поштовање права и привилегија које су њихови трговци уживали. Можда је то и главни разлог што се ово писмо не завршава уобичајеним лијепим жељама и срдачним поздравима, како су то, готово редовно, чинили у преписци са другим оновременим припадницима владајућег слоја у Босни.

Литература: Ст. Станојевић, *Студије о српској дипломатици* (I Инвокација, 68–113; II Интитулација, 110–162; III Инскрипција, 163–199; IV Салутација, 200–209; VIII Експозиција, 39–61).

Установе и важнији термини

Законь, 11, 19 (редови у изворнику) – писана уредба утврђена обичајем, коју људи треба да поштују. У овом случају синтагма „постављати нови закон“ означава увођење нове уредбе која нити је утврђена обичајем, нити је писмено формулисана, те су Дубровчани имали неопходне аргументе за своју жалбу.

Литература: V. Mažuranić, *Prinosi za hrvatski pravno-povijestni rječnik II*, Zagreb 1922, 1642; *ЛССВ*, 205–206 (С. Шаркић).

Просопографски подаци

Госпођа Влада, 1 (ред у изворнику) – супруга хумског властелина Радивоја Богавчића, мајка кнеза Ђурђа и кнеза Вукића. Први пут се помиње 23. децембра 1397, када су јој Дубровчани саопштили да се може склонити у Стон⁵⁵. Након тога, име госпође Владе биљежи се у два дубровачка писма: први пут у овом писму (6. април 1399. године) и други пут 2. маја 1409, када су њој и њеној снахи Владици, супрузи Ђурђа Радивојевића, одобрили долазак у град подно Срђа.

Извори: М. Пуцић, *Споменици српски I*, 20, 95–96; Љ. Стојановић, *Повеље и писма I–1*, 411, 415.

Литература: В. Ћоровић, *Хисторија Босне*, 356–357; Е. Kurtović, *Veliki vojvoda bosanski Sandalj*, 102.

Кнез Ђурађ, 2 – Ђурађ (Јурај) Радивојевић, кнез из западног дијела Хума. У историјским изворима биљежи се у последњој деценији XIV и у првој деценији XV вијека.

Извори: ССА 3 (2004) 135–136 (А. Фостиков); ССА 4 (2005) 182–183 (С. Рудић); ССА 5 (2006) 169; ССА 7 (2008) 153 (А. Фостиков).

Литература: Ђ. Тошић, *Трг Дријева*, 20, 120; С. Мишић, *Хумска земља у средњем веку*, Београд 1996, 74, 76–78, 84, 112, 187; Е. Kurtović, *Veliki vojvoda bosanski Sandalj*, 51, 78, 90, 91, 117, 136, 143–145, 155–156.

⁵⁵ У овом случају није се радило о унутрашњим босанским сукобима, већ о турској опасности. В. Ћоровић, *Хисторија Босне*, 356–357; *Prima pars est de respondendo Vladde matri Jurech Radioueiich quod veniat in Stagnum* (23. XII 1397), *Reformationes XXXI*, 105°. Преузето из Е. Kurtović, *Veliki vojvoda bosanski Sandalj*, 102, нап. 337. Занимљиво да у објашњењу те ситуације, као и у регистру, Е. Куртовић њено име биљежи као „Владна“.

Вукић, 2 – Вукић Радивојевић, кнез из западног дијела Хума. Његово име биљежи се у документима од 1396. до 1405. године.

Извор: ГПБ 8 (2015) 17–18 (А. Смиљанић).

Литература: Ђ. Тошић, *Трг Дријева*, 20, 120; С. Мишић, *Хумска земља*, 77.

Стјепко Мазарак, 3, 5 – Дубровчанин, који се бавио риболовом, могуће и трговином у области Радивојевића. Његово име помиње се само у овом писму.

Извор: Љ. Стојановић, *Повеље и писма I–2*, према регистру.

Радога Прибисалић, 3, 5 – дубровачки грађанин који се бавио риболовом, а могуће и трговачким пословима ситнијег обима, пошто се његово име биљежи само у овом писму.

Извор: Љ. Стојановић, *Повеље и писма I–2*, према регистру.

Жупан Вучета, 4 – властелин у служби госпође Владе и њених синова. Помиње се само у овом дубровачком писму.

Извор: Љ. Стојановић, *Повеље и писма I–2*, према регистру.

Радослав Бакулић, 4 – особа која је била у служби породице Радивојевића. Његово име биљежи се само у овом историјском извору.

Извор: Љ. Стојановић, *Повеље и писма I–2*, према регистру.

Гојак Мирошевић, 4 – човјек породице Радивојевића. Јавља се само у овом историјском извору.

Извор: Љ. Стојановић, *Повеље и писма I–2*, према регистру.

Топографски подаци

У ранијем броју часописа *Стари српски архив* већ је објашњен топоним: **Дријева** (ССА 2, 192).

Свѣтиѿ (**Светије**, **Свети**), 5, 17, 20 (редови у изворнику) – трг у близини Дријева, који се помиње више пута током позног средњег вијека. Први пут се биљежи у прољеће 1375, када се једна мала дубровачка „армада“ налазила „In Sfiete“⁵⁶. Након тога слиједи помен у овом дубровачком писму. Светије се слједећи пут јавља као мјесто на Неретви у једном упутству дубровачком *поклисару* у марту 1424. године⁵⁷. Средином XV вијека херцег Стјепан је у Светију саградио тврђавицу

⁵⁶ Ј. Тадић, *Писма и упутства Дубровачке републике I*, Београд 1935, 302. Преузето из: М. Динић, *Трг Дријева и околина*, 373, нап. 25.

⁵⁷ Видјети у: Е. Kurtović, *Veliki vojvoda bosanski Sandalj*, 269–270, нап. 953.

и поставио нову царину, што је посебно сметало Дубровчанима. Чак је и посада из ове тврђавице била умијешана у неке инциденте са дубровачким трговцима. Након завршетка рата између херцега и Дубровника (1454), када је Стјепан Вукчић понудио Дубровчанима закуп царине у Дријевима, један од дубровачких захтјева био је да се сруши тврђавица у Светију. Истицали су како нерадо иду морем у Дријевима управо због постојања ове тврђаве. У вријеме док су преговори били у току, биљеже се нове жалбе дубровачких трговаца против војника из Светија. Међутим, херцег није уважио дубровачке примједбе и захтјеве. Штавише, постоји могућност да је баш из ината наредио да се у Светију плаћа царина како би приморао Дубровчане да прихвате оне услове које је сам предлагао⁵⁸. Године 1491. у Светију је био трг соли, али је то било краткотрајно, јер је убрзо био враћен у Дријевима⁵⁹. Без обзира на релативно обиље података о Светију, не може се прецизно локализовати. Вјероватно се налазио у близини Дријевâ, јужно од овог трга, идући низводно Неретвом према њеном ушћу⁶⁰.

Литература: М. Динић, *Трг Дријева и околина*, 372–374, 393; Ђ. Тошић, *Трг Дријева*, 20–21; С. Мишић, *Хумска земља*, 154, 158.

Стрџга (Струге), 12 – трг у близини Дријевâ. Струге и данас постоје као село у општини Чапљина. Налазе се на ушћу ријеке Требижат у Неретву. Од Чапљине су удаљене два, а од Габеле три километра. Кроз село Струге пролази регионални пут Чапљина–Метковић. Приликом пописа становништва 1991, Струге су са Горицом биле у истој мјесној заједници⁶¹.

Литература: М. Динић, *Трг Дријева и околина*, 373; Ђ. Тошић, *Трг Дријева*, 20; С. Мишић, *Хумска земља*, 158.

⁵⁸ Вијеће умољених, на сједници одржаној 25. фебруара 1458, дало је дозволу кнезу и Малом вијећу *scribendi ad cherzech pro facto extorsionum, que funt hominibus nostris Narentinis per gabellotos qui tenent gabellam castri per eum facti ad Zuetie et aliter providendi pro dicta causa prout dictis rectori et Consilio videbitur*. Преузето из: М. Динић, *Трг Дријева и околина*, 374, нап. 27.

⁵⁹ Пребацаивање трга соли у Светије (Свети) доводи се у везу са угарским губитком тврђаве Кош и напуштања Клека (након смрти краља Матије Корвина). М. Динић, *Трг Дријева и околина*, 373–374; С. Мишић, *Хумска земља*, 154.

⁶⁰ Анализом изворних података из Дубровачког архива (1429. и 1456. године), Ђ. Тошић је сматрао да се „Свети“ налазио „идући узводно Неретвом [...] прије трга Дријева“. О свему више видјети у: Ђ. Тошић, *Трг Дријева*, 20–21.

⁶¹ Ова два села тада су заједно имала 1.108 становника. Национални састав је био сљедећи: Хрвати – 715, Муслимани – 352, Југословени – 20, Срби – три, остали – 18. *Federalni zavod za statistiku FBiH* (Popis stanovništva 1991).

Прџд (Пруд), 22 – село, које је данас у саставу града Метковића⁶², у Републици Хрватској. Налази се шест километара западно од Метковића, односно два километра сјеверно од села Вид. Смјештено је око извора рјечице Норин, одакле иде водовод за Метковић, Опuzен, Пељешац и Корчулу. У питању је погранично село (уз саму државну границу између Хрватске и Босне и Херцеговине), које се редовно биљежи у пописима становништва⁶³.

Литература: М. Динић, *Трг Дријева и околина*, 373; Ђ. Тошић, *Трг Дријева*, 20; С. Мишић, *Хумска земља*, 158.

Јасеница (Јасеница), 22 – село и истоимено брдо у близини тог села. У попису Нахије Хумске земље (1475/1477) забиљежено је као село Јасеница. Ово село и данас постоји, а налази се неколико километара југозападно од Чапљине, односно сјеверозападно од Пруда. Село је смјештено на десној обали ријеке Требижат, близу њеног ушћа у Неретву. Улази у састав општине Чапљина, при чему се редовно биљежи у пописима становништва⁶⁴.

Литература: М. Динић, *Трг Дријева и околина*, 373–374, 376; Ђ. Тошић, *Трг Дријева*, 20; С. Мишић, *Хумска земља*, карта између 200. и 201. странице.

⁶² Раније је то била општина Метковић, али је недавно извршена реорганизација градова и општина у Републици Хрватској, након чега је Метковић добио статус града.

⁶³ Према попису становништва из 2001, Пруд је имао 561 становника. Попис обављен деценију касније (2011) забиљежио је да село има 497 становника. *Kućanstva prema obiteljskom sastvu i obiteljska kućanstva prema broju članova*, Popis 2001, www.dzs.hr.

⁶⁴ Године 1991. Јасеница је имала 165 становника. Према посљедњем попису становништва (2013), село има 79 становника (Бошњака). Према попису из 1991. било је: Муслимана – 157, Хрвата – један и седам из реда осталих. *Nezavisna Agencija za Statistiku Bosne i Hercegovine, naselje Jasenica*.

Arandjel Smiljanić

Université de Banja Luka
Faculté de Philosophie
Programme d'étude de l'histoire

**LETTRE DES RAGUSAINS ADRESSÉE À MME VLADA ET AUX
KNÈZES ĐURAD ET VUKIĆ**

1399, le 6 avril

Résumé

Aux premiers jours du printemps en 1399, les commerçants ragusains Stjepko Mazarak et Radota Pribisalić se sont plaintes auprès de l'autorités municipales d'avoir été privés de poisson et d'argent par les gens de Mme Vlada et ses fils Djuradj et Vukić. Les autorités ragusaines ont réagi en envoyant une lettre dans laquelle elles demandaient aux nobles bosniaques précités de restituer le poisson et l'argent aux commerçants endommagés. En outre, ils ont exprimé leur indignation à propos des problèmes auxquels leurs commerçants ont récemment fait face à Drijeva. Il s'agissait de l'introduction de certains „nouveauautés“, qui mettaient en péril les affaires et la vie des commerçants ragusains sur ce lieu de marché. Ensuite, ils ont souligné dans la lettre que cela contrevenait aux droits précédemment convenus qui leur ont été accordés par les souverains bosniaques. Enfin, les autorités municipales ont insisté sur leur revendication principale – que les droits et privilèges des commerçants ragusains, précédemment établis, devraient être respectés, dans la région qui étaient, à ce moment-là, gérées par Mme Vlada et ses fils Djuradj et Vukić, en tant que vassaux du roi Stefan Ostoja.

Mots-clés: Ragusains, lettre, Mme Vlada, knèze Djuradj, knèze Vukić, plaintes, commerçants, Drijeva, droits, privilèges.